

Juryrapport

De jury voor de Martinus Nijhoffprijs 1965 heeft de afgelopen maanden vele keren vergaderd en zich wederom met het werk van een vrij groot aantal vertalers uitvoerig beziggehouden. Daarbij is zij tot de slotsom gekomen, dat het ook dit jaar niet alleen mogelijk maar bovendien wenselijk bleek de prijs aan twee vertalers toe te kennen. Nadrukkelijk wenst de jury vast te stellen, dat zulks niet principieel het geval behoeft te zijn: de enige doorslaggevende reden zal daarbij altijd zijn en blijven de kwaliteit van het werk dat ter beoordeling aanwezig is. Des te verheugender is het, dit jaar te kunnen mededelen, dat vertalingen van een dergelijke bijzondere hoedanigheid de jury bekend waren en dat het Bestuur van het Prins Bernhard Fonds wederom bereid is gevonden een prijs te verlenen voor vertalingen in het Nederlands alsmede een prijs voor vertalingen uit het Nederlands.

Wat betreft de vertalingen in het Nederlands is de prijs toegekend aan Ernst van Altena, en wel zeer in het bijzonder voor de vrijwel complete vertaling die hij gemaakt heeft van het oeuvre van François Villon. Met uitzondering van enkele inderdaad onvertaalbare gedichten, die in een soort van nauwelijks begrijpelijke dieventaal zijn geschreven, ligt nu voor het eerst een volledige vertaling van deze grote XVde eeuwse dichter ter tafel. Daarvoor alleen al wenst de jury haar grote bewondering uit te spreken, te meer omdat de moeilijkheden in dit geval waarlijk niet uitsluitend hiertoe beperkt bleven. Ook wanneer men af ziet van wat dan totaal onvertaalbaar is, blijven de mogelijkheden tot talrijke en zelfs onderling strijdige interpretaties van vele passages nog altijd over.

Om een zo ingewikkeld werk van dergelijke omvang zelfs maar te beginnen, laat staan tot een goed einde te brengen, dient de vertaler over een jeugdige frisheid en misschien ook wel over een zekere vorm van literaire agressiviteit te beschikken. De nogal wisselvallige opleiding van Ernst van Altena, zijn werkzaamheden in zeer verschillende beroepen en zijn uiteindelijke activiteit in wat dan ten onrechte de kleinkunst wordt genoemd, dit alles heeft hem als het ware voorbestemd zich intensief te verdiepen in de gedichten van de vagabonderende Villon wiens rusteloosheid hem op paradoxale manier geboeid zal hebben gehouden.

Het is de jury niet onbekend, dat tegen de vertalingen van Van Altena sommige bezwaren zijn gemaakt. Zij laten zich na het voorafgaande zo niet geheel en al verontschuldigen, dan toch wel heel goed verklaren. Er is een grote mate van vrijmoedigheid voor nodig Villon zoals hij tóén was in het Nederlands van nú weer te geven. Misschien zijn de nauwkeurigheid en het subtiele afwegen, die het vertalen nu eenmaal eist, daarbij wel eens op de achtergrond geraakt. Voorop is evenwel altijd blijven staan de voortdurende levendigheid en actualiteit van het gezegde, de ononderbroken spanning van de oorspronkelijke sfeer. Het zijn deze en dergelijke kwaliteiten die de jury er toe hebben gebracht aan Ernst van Altena de Martinus Nijhoff-vertaalprijs voor het jaar 1965 toe te kennen. Zijn werkzaamheden hebben de gedichten van Villon tot een Nederlands leven gebracht.

Wat betreft de vertalingen uit het Nederlands, ook hier heeft de jury lang gediscussieerd over verscheidene kandidaten die voor de toekenning van de prijs in

aanmerking kwamen. Het verheugt de jury dat zij in Ludwig Kunz niet slechts een bekwaam vertaler kan huldigen, maar tevens een man die veel heeft gedaan en nog altijd doet voor de introductie van onze literatuur in een zo belangrijk taalgebied als het Duitse, een taak waarvoor Kunz aanvankelijk niet leek voorbestemd. Geboren in Duitsland en opgeleid voor het textielbedrijf van zijn vader, leidde Kunz tot zijn vertrek uit Duitsland in 1938, nadat hem reeds eerder een publicatieverbod was opgelegd, een dubbelleven, waarvan het ene aan de textiel, het andere aan de kunst was gewijd. Van 1923 tot 1932 redigeerde Kunz het eenmanstijdschrift *Die Lebenden – Blätter für neue Kunst und Dichtung*, met medewerkers als Alfred Döblin, Oskar Loerke, Thomas Mann en Robert Musil. Dit tijdschrift was het prototype van de literaire pamfletten die hij na 1950 in ons land onder de titel *De Kim* uitgaf. Tussen de beide wereldoorlogen publiceerde Kunz enkele essays en hij schreef in belangrijke kranten als *Vossische Zeitung*, een blad dat voor ons nu een legendarische klank bezit, evenals het Duitse verleden dat door Ludwig Kunz zo bewust en hartstochtelijk werd beleefd. Met hetzelfde enthousiasme waarmee Kunz zich voor 1933 heeft ingespannen voor het bevorderen van vooral jonge avantgardistische Duitse literatuur, wijdde hij zich na de oorlog aan het bekendmaken in zijn oorspronkelijke vaderland van de nieuwe Nederlandse dichtkunst. In ons land, waar Kunz tijdens de oorlog was ondergedoken en welks nationaliteit hij nu bezit, zette hij zijn dubbelleven voort, met dit verschil dat zijn volle activiteit nu op de kunst was gericht. Kunz bewoog zich in twee talen, het Duits en het Nederlands, en zijn verleden in aanmerking genomen was het te verwachten dat hij dat niet passief zou doen. Naast medewerking aan vele Duitse en Zwitserse kranten en tijdschriften moet vooral worden vermeld dat van Kunz door de Duitse radio een groot aantal exposés over Nederlandse dichters en beeldende kunstenaars is uitgezonden, exposés van wisselende lengte, maar soms met de benijdenswaardige en voor Nederlandse omstandigheden onvoorstelbare tijdsduur van een uur. Op die manier heeft Kunz een groot Duits publiek in kennis gebracht met het werk van Multatuli, Van Eeden, Achterberg, Lodeizen, Lucebert, Claus en met belangrijke verschijnselen uit onze moderne literatuur. Ten slotte moet melding worden gemaakt van een aantal boekpublicaties met vertalingen van Nederlandse lyriek, zoals *Junge niederlandische Lyrik* uit 1957, waarvan dit jaar een herdruk verschijnt, en *Lucebert – Gedichte und Zeichnungen* uit 1962. In voorbereiding zijn een publicatie met vertaalde poëzie van Claus, en een vervolg op *Junge niederländische Lyrik*. De poëzievertalingen, op grond waarvan aan Ludwig Kunz de Martinus Nijhoff-vertaalprijs wordt toegekend, munten uit door een verfijnd gevoel voor de sfeer en de associatieve mogelijkheden van het moderne Nederlandse gedicht. Kunz heeft niet slechts een persoonlijke voorkeur voor wat in de poëzie telkens weer wordt gewaagd en op het spel gezet, maar zijn vertalingen bewijzen ook dat hij het vermogen bezit om de rekvisieten voor dat spel en de risico's van dat waagstuk van de ene taal in de andere over te brengen.

Prof. dr. S. Dresden, voorzitter
Prof. dr. P. Minderaa
Adriaan Morriën

Mr. E. Straat
Dolf Verspoor
Bert Voeten
J. U. Priesman, secretaris